

RESSORGIMENT

OCTUBRE, 1958 •

H. NADAL I MALLOL, DIRECTOR
OFICINAS: PERGAMINO 244, BUENOS AIRES

• NUMERO 507

INSTITUT LLONCH DE FONTOVA

Directora: Fca. LLONCH de FONTOVA
30 Anys d'Ensenyança Professional

♦ Tall i Confecció

Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.

♦ Cotilles i Faixes, inclús ortopèdiques

♦ Capells

Curs pràctic sense teoria.
Preparem per a l'ingrés a casa de Modes.

♦ Labors i Elenceria

♦ Dibuix - Pintura - Música

Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol·liciti informes a: RIVADAVIA 1966 - Buenos Aires

Llibres nous:

L'Editorial Xaloc, de Mèxic, acaba de publicar

"L' Araceli Bru" d'Odó Hurtaçó

Una impressionant novel·la de passions humanes
PREMI FASTENRATH (Jocs Florals 1957) \$ 65.-

"Dels Camins d'Utopia"
de J. Soler i Vidal \$ 45.-

Per a comandes; J. ESCOLÀ, Av. L.M. Campos 1331, Bs. Aires

Hotel Catalunya

T. E.
38-9732

Confort Comoditat
per a viatgers.

AV. ENTRE RIOS 639

Buenos Aires

Els catalans de fora
que vinguin a
passar uns dies no podrien trobar un allotjament més apropiat.

FONTANA: 38 anys
d'impremta bona!

Perú 796 33-5974

T. E. 35-0873

Badaló

A. FELIU BADALÓ & CIA.
ÒPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPÈDIA

Fabricació de tota classe de
cristalls per a corregir
els defectes visuals.

Revelacions i còpies foto-
gràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de
vestir i Braguers.

LAVALLE 962

CATALANS que aneu a l'URUGUAY:

A MONTEVIDEO allotgeu-vos a la

Pensió Catalunya

MIQUEL PASCUAL, Propietari

Hi trobareu
bon tracte
i bon servei

CARRER PAYSANDÚ 813.

A 3 quadres de la Plaça Independència
i de l'Avenida 18 de Julio.

EL SIMBOL D' AQUESTA MARCA

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de
vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac cal-
gut, ronyó mòbil, obesitat, operats, maternitat, etc.)
La Casa Porta, pel seu prestigi i seriositat, és
l'establiment de confiança, no tan sols en faixes
de tota mena, sinó també en articles ortopèdics,
Mitges i benes elàstiques, braguers per a
les hèrnies, espatillers, etc.

Sol·liciti Catàlegs i Preus

Antigua
Casa **PORTA**

SARMIENTO 1185

EMÍLIA LLORENS
ARQUITECTE

ALBERTO VIGNES 1265

T. E. 658-1001

HAEDO

F. C. N. D. F. S.

RESSORGIMENT

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N.º 582.517

Any XLIII

Buenos Aires, Octubre 1958

Núm. 507

ELS JOCS FLORALS D'AQUEST ANY

L'AMOR a la llengua pròpia és un signe característic del poble català. Divergirem en altres qüestions, els catalans, —en política, principalment—, però quan es tracta del conreu o la defensa del nostre idioma matern i nacional, la coincidència de pensars és evident. Aquest fet es produeix naturalment i, per consegüent, mai no hem de condicionar-lo. La unanimitat és completa, espontània. És el que ens dona força i cohesió sense que calgui emprar raons de patriotisme com en tants i tants d'altres afers relacionats amb el nostre moviment nacional, polític, cultural, social, etc.

Sense aquest gran amor dels catalans a la llengua pròpia, ¿què seria de Catalunya? ¿Hauria resistit els vint anys de ferotge persecució per part de la dictadura militar franquista? No ho creïem pas, ans ens inclinàvem a pensar que potser sí que hauria tingut raó aquell polític català que en 1941 ens deia que Catalunya estava perduda si el règim de Franco durava pocs anys més. L'idioma és el que ha fet el miracle de la resistència. L'idioma és el que ens agermana més i el que promou la solidaritat dels catalans per a defensar-lo i mantenir-lo contra el genocidi de l'Estat espanyol i a desgrat de la complaença de la Unesco amb aquest, que hi fou admès sense que se li exigís d'acatar les disposicions bàsiques de l'organisme, creat, precisament, per a la defensa i protecció dels drets dels pobles —petits o grans— a mantenir i conrear la cultura pròpia i el seu idioma matern; drets que la Unesco desconeix o, almenys, sembla desconèixer malgrat dels missatges i apel·lacions a ella adreçats pels intel·lectuals catalans en exili i, també, pel Consell Nacional Català a cada reunió o assemblea que la Unesco celebra.

Per bé que a Catalunya encara es mantingui fèrriament la prohibició absoluta de publicar-hi en català cap diari, periòdic o revista; per bé que són pocs els llibres que la censura hi deixa publicar —sovint a costa de supressions o modificacions fonamentals en els textos—, els catalans de l'interior no defalleixen i assagen provatures i fan miracles d'enginy a fi que les edicions catalanes siguin cada dia més nombroses i tinguin —això és simptomàtic— més lectors. El mateix passa amb els cursets i con-

ferències de tota mena que hom ha d'organitzar i efectuar en la clandestinitat.

A l'exterior, els catalans cooperem a aquesta obra de cultura nacional i de resistència a l'invasor mitjançant les revistes i els llibres, per bé que l'índex de subscriptors de les nostres revistes sigui migrat davant la gran massa de catalans exiliats, i els llibres es venguin també en proporció ridícula. Caldria un major esforç, tanmateix.

L'obra més positiva dels catalans en exili, en sentit cultural i patriòtic, no hi ha dubte que és el manteniment dels Jocs Florals de la Llengua Catalana que cada any es celebren amb esplendor en un país diferent, d'Amèrica o d'Europa. És una manifestació cultural que honora la pàtria i als seus realitzadors puix que els hem salvat de veure's desnaturalitzats i mediatitzats a la pàtria per la grapa genocida dels invasors. Com és sabut, aquest any, que s'escau de ser el centè de la seva restauració, tindran lloc a la ciutat argentina de Mendoza, a redós dels Andes, i adquireixen, ultra la coincidència del centenari, una importància major puix que alguns dels premis instituïts són considerablement augmentats de dotació. Als catalans de Mendoza devem el mèrit d'iniciar així una millora que, d'any ha, hom venia reclamant.

Un altre aspecte plausible de la celebració d'enguany radica en el fet que el Centre Català de Mendoza i la Comissió Organitzadora dels Jocs pretenen aplegar a la ciutat andina una multitud de catalans al·luents de la capital de la república i dels nuclis de població més importants on radiquen connexions nostres i, àdhuc, dels països veïns: Xile, Paraguai, Uruguai, Brasil. D'ací que es lliurin a preparar un programa d'actes i festes diversos, complementaris del magne certamen de les lletres catalanes. Tot aplegat, fa preveure que els Jocs Florals de la Llengua Catalana d'aquest any adquiriran una significança especial a favor de l'expansió de la cultura catalana i de la confraternitat dels catalans escampats pels diferents i dilatats indrets de l'Argentina. L'intercanvi d'impressions i d'idees que se'n derivarà, no poden reportar altra cosa que beneficis a la col·lectivitat i a Catalunya.

VEUS DE LA RESISTENCIA

EL NUS DEL PROBLEMA CATALUNYA-ESPANYA

F A pena repassar el *Diario de Sesiones* de les Corts de la República, quan es tracta de la discussió de l'Estatut de Catalunya.

S'hi respira un ambient de passió i de recel, que desenfoca tota possibilitat d'entesa. Bona part dels diputats espanyols no cerquen més que portar la qüestió a termes que facin antipàtics els catalans a la massa del país... i els catalans s'hi deixen dur ingènuament... S'estantolen en raons sentimentals, històriques, que no fan sinó retreure vexacions, incompatibilitats i ressentiments.

Amb aquesta dialèctica no s'arribarà mai a res de bo.

Ja de principi, els epígons que eren Marañón i Ortega y Gasset varen cuidar-se de fer el nus. Marañón féu present a tothom que no es podia destruir la unitat d'Espanya ni oblidar que aquesta unitat s'havia fet sota el signe de Castella. Ortega va sortir amb la teoria ale-

manya de la *Unidad de destino en lo universal* que el fill del general Primo de Rivera es va fer seva per a muntar-hi tot el doctrinarisme de la *Falange*. Encara va sortir amb un altre eufemisme: la *conllevancia*.

Rafael Campalans va replicar-los, d'una manera magistral; però la intervenció del nostre diputat va caure en el buit. El nus ja s'havia fet.

Quan el 1947 s'arribava a intentar una entesa entre les oposicions del règim, vàrem recollir frases com aquestes: El Duc d'Alba, representant dels monàrquics va dir-nos: "*De acuerdo, con una autonomía para Cataluña. Pero, nada que facilite el separatismo, que es una locura porque Cataluña sin España no podría subsistir*".

Els falangistes dissidents es pronunciaven altrament: "*No, no, Cataluña sin España podría subsistir; es España sin*

Cataluña que andaría muy mal. Con José Antonio lo comentábamos muchas veces. Las cosas como son. Nosotros reconocemos que Cataluña es una nacionalidad y tiene sus derechos: Lo que nos preocupa precisamente es que los ponga en juego para optar por una separación. Con tal que renuncie a esto, nosotros aceptamos cualquier solución federal o confederal".

L'OPUS, que aleshores era oposició, comprenia que s'havia d'ésser valent en les solucions, però, no es comprometia a res. Els republicans volien reduir-ho a l'Estatut anterior.

Els monàrquics, en el fons, pensaven en una Mancomunitat i els socialistes en poca cosa més. La CNT, com sempre, disposada a totes les solucions, encara que sense sortir de la nebulosa de les seves premisses.

D'això en podríem (i un dia ho haurérem de fer) explicar-ne anècdotes i pre-

cisar-ne extrems de discussió, que ens donaven clàrícies sobre el que arribaria a comprometre o garantir qualsevol pacte. Ja sabeu el que deia Prieto: "No vale la pena de hablar de esto, que es problema menor. Vamos por los términos del esfuerzo para derribar al régimen i después hablaremos de la Constitución del país".

Cal no oblidar-ho tot això. Cal no oblidar-ho, per a no recaure en els mateixos nusos ni entretenir-nos a fer el joc dels qui de l'oposició estant, des de dins o des de fora, el que volen es assegurar-se que nosaltres col·laborem a aixecar el seu campanar bo i reduint les possibilitats del nostre.

Afortunadament, a l'interior es parla més d'europisme que de res més i l'oposició general al règim sap que Catalunya tindrà un pes específic en una superestructura que integri França, Bèlgica, etc. Sap que una consciència nacional catalana no acceptarà cap solució autonòmica minimalista i que, per tant, qualseval situació centralista futura deixarà en peu un germen molt greu de malestar que serà el problema de Catalunya, d'Euzkadi, Galícia, etc.

És en aquests termes que nosaltres els catalans hem de mantenir la qüestió en totes les ocasions, i cap oportunisme no ens pot fer comprometre a res, que ultra constituir una deslleialtat al propi passat i al criteri general i sincer, resulta insostenible en el futur per la nostra banda.

Demés és un fet que, quan en totes les esferes s'han clarificat els conceptes referits al problema català, resulta d'un grotesc i d'una insinceritat manifesta comprometre's a col·laborar en cap nova situació política peninsular sobre la base d'un estatut depassat o una autonomia més reduïda encara.

Qualsevol representant de's moviments polítics o socials de la península comprèn perfectament que un polític català sincer no es pot accontentar amb una solució a precari. I si ells la provoquen i exigeixen, és senzillament per a jugar a crear confusió i descrèdit dintre les formacions catalanes.

Hem de sortir-nos del que ens pot tornar al nus, que estrangulària les autèntiques oportunitats que han de presentar-se en una panoràmica més vasta i desapassionada. Sociòlegs, juristes i economistes són els qui han de significar l'aportació efectiva de Catalunya en la futura Confederació Europea, a través o al costat dels demés pobles peninsulars.

Podem donar ja totes les garanties que no jugarem a revenges o intents de revenges. No volem perjudicar Castella i, menys, Euzkadi. L'entesa és possible sobre la base que els dissidents falangistes ens proposaven i va ésser curiós que aleshores

en nom del nostre macianisme poguérem respondre:

—"Repasseu el text de la proclamació de la República Catalana del 14 d'abril de 1931 i veureu que Macià invitava immediatament a procedir a la Confederació de Pobles Ibèrics".

Fa pena només de pensar que hi ha catalans que, amb la il·lusió de veure en Franco fora demà al matí, abjurarien del seu patriotisme més elemental.

Sàpiguen aquests homes de poca fe i cap formalitat, que els qui el patim de debò i el batzeguem de debò, ho mantenim i tenim ja situat i decidit en els únics termes pels quals ens batem i batrem, ben disposats a atènyer-nos-hi tot-hora.

Sàpiguen també que les noves promocions d'Espanya tenen una perfecta idea de què el problema català ja és alguna cosa més que una qüestió de la senzilla incumbència de la Guàrdia Civil o de deixar-nos fer carreteres de tercer ordre: i també ho saben les noves promocions de's demés països occidentals.

LECTURES I COMENTARIS

"ELS POBLES JOVES"

UN de's dos èxits de la Fira del Llibre de Barcelona, d'enguany, ha estat el primer volum de la novella Col·lecció "Nova Europa". Duu per títol "Els pobles joves" i n'és autor un escriptor novell: Joan Crusellas. Aquest llibre expressa, per tant, el pensament d'un home de les promocions que han sorgit del 1939 ençà.

Per a aquells expatriats que seguim d'aprop la vida catalana actual, en això radica el seu interès primordial: saber què pensen —o com pensen— aquelles generacions amb les quals no hem tingut contacte de cap mena.

Per tal d'entrar en matèria, Crusellas estableix la diferència que hi ha entre els homes joves i els negats o impotents, així com entre els pobles joves i els caducs. (Val a dir que, en escriure *poble* l'autor vol dir *nacionalitat*).

Els capítols "Història", "Joventut col·lectiva", "Pobles", "Problemes", "Passat, present i futur en possibilitats d'acció", "Passat, present i futur en entitat humana", "Tradició", "Genocidi" i "Llibertat" són, al meu entendre, molt reeixits.

La seva anàlisi del genocidi situa el mot en el pla real en què el té definit la UNESCO, i amb això, desvirtua les interpretacions arbitràries —fantasioses i extravagants— que algun jove, endut per un esperit *trop de zèle* o *anti* fora mesura, sol donar al mot i que el seny obliga a ponderar, per tal de no perjudicar l'eficiència que cal que tingui la nostra acció.

Volem recordar que ja aleshores, 1947-1948, Josep Carner, en qualitat de Conseller del President Irla, ens deia: "Naturalment. Si quan jo era estudiant a Madrid, no em vaig expressar en altres termes, i tothom m'entenia i els era més simpàtic perquè em veien més sincer".

Recordem, encara, que Ridruejo igualment ens havia observat: "Lo que más nos irritaba es que los mismos que gritaban *Viva España* en Madrid, en Barcelona no se atrevían a hacerlo, sino que daban sus *Visques a Catalunya Lliure* separatistas".

O és que es pensa algú, que els enganyarem encara als polítics del Centre?

L'experiència passada val igualment per uns i altres, i cadascú ha tingut ocasió de conèixer al seu opositor.

Per honestat política, si més no, no podem tornar a jugar a confusióisme o a copets a l'espatlla..., de pura i estúpida murrieria.

F. Català

Catalunya, 1958.

Allò que Joan Crusellas es proposa, realment, amb "Els pobles joves" és de presentar, al jovent de Catalunya, Europa com a objectiu de l'emancipació de la nostra nacionalitat. Els invita, tant en l'ordre polític com en l'econòmic, com en el social, a pensar seriosament en la subsistència de Catalunya com a col·lectivitat humana i com a cultura. Altrament, els porta a definir-se quant a Europa. I, donats els termes abstractes en què està redactat el text, aquest missatge cabdal de l'autor resulta adreçat igualment als joves d'altres països que tinguin per reivindicar la personalitat nacional.

Tal com diuen els homes d'empresa nordamericana, un objectiu, una meta, un blanc, serveixen per a determinar l'acció que cal realitzar ara per tal d'obtenir resultats el dia de demà.

Crusellas explica clarament quins són els elements bàsics de la nova Europa —els pobles joves—, quines són les eines per a aquesta acció a emprendre —la història, la llibertat, la consciència històrica— i qui ha d'acomplir-la: els homes joves.

Per tant, els joves han de fer ara una previsió de l'esdevenidor i capacitar-se seriosament i esforçadament en tots e's ordres, perquè només l'eficiència i el lluc poden fer-los reeixir en aquesta tasca ingent d'emmotllar l'avenir.

"Quan tot amenaça ruïna, criteri i conducta, un criteri ferm, una conducta segura, serien les dues columnes interiors damunt les quals es sostindria l'arc de

la meua precària existència" —diu Lluís de Zulueta en un llibre inigualable adreçat als joves— "*La nueva edad heroica*".

Per a Crusellas, "Europa no és un somni", sinó "una realitat que avui s'ha fet necessària". "Europa és una necessitat", perquè "només bastint una Europa amb consciència de col·lectivitat, tots i cadascun dels pobles europeus podran continuar essent ells mateixos". "Tot poble que bandegi aquesta realitat —sosté— s'haurà de convertir en satèl·lit", i "ésser satèl·lit és ésser predestinat a l'assimilació o a la destrucció". "Europa no és un annal, sinó un deure a realitzar".

Ens trobem, per tant, davant "una nova fase històrica": "la de constituir la nova Europa sota una estructura que permeti la vida de la comunitat i la vida dels seus membres", perquè "sense la vida dels pobles europeus és impossible cap mena de vida per a Europa". I, perquè Europa pugui existir, "cada poble ha d'ésser ell" mateix i, ensem, "ésser Europa, per a poder existir ell".

"Tota falsificació d'Europa que es fes en la projectada unió seria a costa de la llibertat i significaria, per a el's i per a Europa, la pèrdua d'aquesta". "Seria l'entrada d'Europa a la posthistòria".

En aquest planteig que fa Joan Crusellas de la realitat històrica europea —"indefugible i humana", que diu ell—, hi ha una promesa d'esdevenidor per a Catalunya. Segons Crusellas, la nova Europa és, per a's catalans, "la culminació del sentit històric de Catalunya".

Aquesta perspectiva podrà semblar al lector corrent a llarg termini; però, no podem perdre de vista que la transformació que actualment s'opera en la consciència de les noves generacions europees pot dur inesperadament a l'emersió de les nacionalitats multiseulars —que hi ha, submergides, en diversos Estats actuals— i dur-les a la constitució d'una nova Europa que eliminaria la por, el recel, l'odi i el predomini. La seva estructura orgànica permetria la subsistència de les diverses cultures nacionals que entren en l'elaboració de la civilització occidental i de les nacionalitats que en són exponents, sense minva de llur personalitat històrica.

La nova Europa serà obra de cooperació, constructiva, de totes les nacionalitats en un pla d'igualtat o no serà veritablement Europa. Només així podrà ésser abatut l'estatisme totalitari i podrà ésser eliminada l'anarquia.

Dit altrament, si Catalunya vol viure com a col·lectivitat perdurable, com a nacionalitat que és i com a cultura, ha de pensar a integrar, com a tal, l'Europa futura, creada a base de les comunitats nacionals existents actualment.

Per bé que aquesta idea no és original —no és nova—, per tal com ja havia circulat abans d'ara, resulta molt fàcil, per a tots els catalans, que, en

aquests moments, sigui de Catalunya estant que hom l'exposi, perquè, si més no, acusa l'evolució que, de l'entronització del general Franco ençà, hi ha sofert el pensament catalanista.

Aquest és el missatge fonamental, d'un marcat accent europeista que, amb "Els pobles joves", Joan Crusellas ha adreçat coratjosament a tots els catalans.

"Els pobles joves", de Joan Crusellas, és un llibre dedicat especialment al jovent. Despullat que és de dogmatisme, hem de desitjar que tingui, entre la nostra joventut, una àmplia influència i que aquest europeisme que preconitza l'encengui de catalanitat i sigui el sentiment pregon de la terra natal allò que el meni Europa enllà. Si ho aconseguia, podríem donar-nos per satisfets.

El text de Joan Crusellas va precedit d'un "Pòrtic", molt substancios, de Lluís Crusellas, germà bessó de l'autor, i és seguit d'una "Eixida" d'Antoni Vilaplana, dos joves de la mateixa promoció que Joan Crusellas.

Avesats com estem aquells que vivim en països lliures a la claredat dels textos, la lectura d'aquest llibre, resulta, per a nosaltres, un xic difícil. No pas perquè l'estil de l'autor sigui enrevessat, ni el seu pensament recòndit, sinó perquè fa l'efecte que, en escriure'l, hom hagi hagut d'evitar que el pensament sigui escrit tal com flueix, que hagi hagut de camuflar el text a fi que sigui apte per a la censura. Faig aquesta deducció, pel meu compte exclusiu, després de dues lectures seguides de l'obra. D'ací que calgui prestar molta atenció a cada frase i de fer un cert esforç per tal de desxifrar què vol dir l'autor. S'esdevé que, mentre "La crisi de l'Edat moderna", de F. Maspons i Anglès —que tampoc no té cap mena de color local—, és un llibre diàfan ⁽¹⁾ i correspon a un autor d'una innegable lucidesa provada, "Els pobles joves", de Joan Crusellas, resulta obscur. El tema que tracta fa creure que la foscor de l'estil —i els circumloquis que empra l'autor— ha d'ésser atribuïda, més que no pas a Crusellas, al medi ambient en què el llibre ha estat escrit i editat. M'explicaré.

Tot i que el règim del general Franco estigui adherit a la UN i a la UNESCO, la veritat és que la llibertat d'expressió —propugnada per aquests organismes internacionals, com a part de les llibertats fonamentals de la persona humana—, no és respectada, cosa que fan altres Estats que tenen en llur si comunitats nacionals diferents. Per virtut d'una deliberada política genocida del franquisme, l'escriptor català —i, especialment, l'escriptor d'assajos, el pensador—, en toca directament les conseqüències, perquè o bé ha de mutilar els seus escrits, o ha d'emprar valors entesos, a fi de driblar el llapis del censor, o bé no pot ésser sincer. O, encara, ha

de servir els originals inèdits. És una tragèdia que no és de per riure.

En el cas concret d'"Els pobles joves", Joan Crusellas, per tal d'ésser sincer, ha hagut de triar els mots de tal manera que, sense anomenar les coses pel seu nom, pugui dir allò que li interessa. I ho aconsegueix força bé. No puc dir pas plenament, perquè exageraria la nota; però sí, en línies generals.

Així, la denominació "pobles joves" és un eufemisme. Com que no s'ha atrevit a escriure "nacionalitats joves", com podia fer-se abans de l'entronització del règim franquista, li ha calgut recórrer a aquell mot jòquer, a fi de poder editar el llibre.

Aquesta manca de llibertat d'expressió no l'havíem coneguda mai.

Per virtut de l'abstracció a què obliga la "pressió ambiental" —que diu Víctor Castells—, "Els pobles joves" resulta, en aparença, un llibre sense punt de referència concret, és a dir, sembla que, tal com posa de relleu Lluís d'Alguer, no sigui "un llibre local", però és evident que té un marcat interès per a tots els catalans. Aquesta abstracció mateixa fa que també ho resulti per a qualsevol altre país europeu, i això és de molta importància per al seu autor. De moment, hom està preparant l'edició de la traducció alemanya. Però, no puc pas estar-me de recalcar que, per tal d'escriure "Els pobles joves", Joan Crusellas "s'ha hagut de traslladar a un pla no dimensional", subratllant Lluís d'Alguer.

La característica d'aquest llibre és que el text és constituït per una aplega de pensaments introspectius, units per l'associació de temes, els quals, després de formar un seguit de capítols, de força actualitat, en què, amb un gran sentit realista, Crusellas fa una revisió d'idees i una exposició de conceptes nous. La redacció del text palesa ben bé que el llibre és fill de la meditació prèvia, d'anys. L'autor pensa i els seus pensaments, ben cisellats que són, són assimilats a pleret pel lector, gràcies al to sentencios que solen tenir.

Tal com remarca Alfred Vilaplana, en l'Eixida, "Els pobles joves", "però, no és un llibre per enlluernar o, simplement, per comentar, com un joc gracios d'idees i de mots, com una troballa curiosa o una ingenuïtat qualsevol. És un llibre per a viure'l". "És una eixida a la llum quan molts, orbes, ja no creuen en res, o bé han oblidat els camins d'horitzó, de realització, i no han après de créixer".

Tot amb tot, desitjo que "Els pobles joves", de Joan Crusellas, dugui les joventuts catalanes a la meditació i, també, a la capacitació per tal que la tasca que els espera reixi plenament.

Pere Mas i Perera

(1) Veure el meu comentari en el número anterior de "Ressorgiment".

PAU CASALS A LES NACIONS UNIDES

NO pas amb discursos altisonants, sinó amb la divina expressió de la música tocada per ell, el nostre il·lustre connacional ha estat requerit perquè doni dins la gran sala de reunions de les Nacions Unides, una audició musical. Potser el que no poden aconseguir els més grans polítics de l'univers amb respecte a la pau del món, ho pugui aconseguir o accelerar Pau Casals amb el seu violoncel màgic. Aquest esdeveniment està anunciat per al dia 24 d'aquest mes d'octubre, segons ja ha avançat la premsa de pertot. "Ressorgiment" s'honora en transcriure l'anunci que en fa el mateix Casals a un seu i nostre amic resident als Estats Units:

"Espero donar-li una abraçada a Nova York. Potser ja sap que tocaré a les N. U. el 24 d'octubre i que, invitat per aquesta institució, faré un "appeal" per a la pau. Penso arribar a Nova York el dia 20 i sortiré cap a Puerto Rico el 28."

I també ens complaem a reproduir, traduïda al català, la nota que publica al respecte el gran diari "New York World-Telegram and Sun", que diu, en la seva edició del 24 de setembre:

"La notícia més excitant sobre música des de fa molts anys ha sortit d'on menys hom podia esperar: de les N. U. Pau Casals, el millor violoncel·lista del món, i el més gran intèrpret de Bach, vindrà a Nova York per a tocar el dia 24 d'octubre en el gran hall de l'Assemblea General de les N. U., per invitació d'aquesta organització. Mtre. Casals no havia tocat als Estats Units des de fa 30 anys. Casals és fill del Vendrell, un petit poble de Catalunya, i és justament el sentiment profund per la llibertat, tan català, el que féu a Casals imposar-se l'exili voluntari després de la victòria del general Franco, i el que el féu refusar-se a retornar a Espanya."

Extret d'una carta de l'interior

"... Jo crec que aquesta revulsió d'esperits que es produeix a dins, hauria d'ésser més coneguda a fora... Fa un any que un gran escriptor català-comunista-francès, jove, em deia: "França es troba davant d'una crisi greu i això farà una corba que l'acostarà a Espanya, i la balançada final la donaran junts. Nosaltres tenim l'obligació de veure-hi més clar que ells..." Fa uns tres mesos que el vaig reveure i vaig donar-li la raó. De Gaulle, forçat pels capitalistes i militars (el petroli del Sahara, sabeu?), acabarà establint una dictadura... Sort que hi haurà matisos, aspectes, circumstàncies que no ens seran del tot desfavorables. Però, serà així.

"Franco, ja ho veieu, ni restaurarà el Rei ni es democratitza. L'OPUS (ho sé bé!) cada dia pesa més i fa més el que li dóna la gana, i ara jugarà molt a França a través de la formació Bidault... Vigileu molt les sinuositats de Bidault que són l'índex de la basculació De Gaulle. En el fons, Bidault és un oportunista.

"Bé. No m'allargo, per aquí. Volia dir-vos només que això durarà anys, però no guanya ni consistència ni simpà-

ties i que, mentrestant, anirà fent-se una coincidència entre les dues dictadures De Gaulle-Franco, s'anirà fent major la simpatia i l'aproximació entre les dues oposicions i, per tant, la catalanitat del Rosselló i l'autonomisme dels Occitans i Bretons, ens donarà més amics i més empenya, i com que jo crec que la Unitat d'Europa Occidental un dia arribarà per la gravitació de Bèlgica-Alemanya-Itàlia, que restaran democràcies tothora, llavors el problema català tindrà ocasió de plantejar-se en una esfera superior i amb majors ajudes.

"Jo no sóc comunista, perquè sóc català cent per cent; però, sí que tant com enemic de les tiranies i imposicions, sóc home obert a tots els vents i crec que anem a noves estructures socials i econòmiques i que cal no entestar-se en posicions i teories de cap mena, puix que allò que està coent-se és quelcom que tindrà un sabor inèdit.

"Els catalans no ens hem d'entretenir en fer volar els coloms dels records i les vanitats personals, sinó mirar de detectar bé aquests canvis i manifestacions noves que ençà i enllà s'operen i veure per on pot fer més camí la nostra

obra reivindicadora, sense entretenir-nos en fidelitats romàntiques i inoperants.

"Tenim el consol de veure que, com que a Espanya no es resol res i es continua molegant a tothom, la reacció biològica patriòtica va estenent-se i aprofundint-se a Catalunya, fins al punt que ara ha sortit un escriptor que es diu Candel, que és un immigrant, que ha escrit coses d'una gran lucidesa sobre el problema de l'adaptació a Catalunya dels immigrants, significat que l'assimilació ha d'ésser fatal, lògica i interessada per ambdues parts... "Que queremos más ser catalanes?... Y los hijos nuestros se enorgullecen de haber nacido aquí i no en nuestros miserables pueblos... y se cuidan bien de hablar y aprender el catalán, así que pueden. Escuelas hubiesen que a las catalanas preferirían ir, como ocurrió cuando la Generalitat." Us asseguro que ho ha escrit a un periòdic i jo l'he sentit parlar i ell no sap pas com penso. Ja en sentireu dir alguna cosa, perquè és un bon escriptor i només toca aquests temes. Suara la policia li va recollir una novel·la, que s'exhauria en quatre dies."

Barcelona, 15-VIII-1958

JUSTÍCIA FRANQUISTA

ACUSATS de repartir el periòdic "Per Catalunya", òrgan del Front Nacional Català", que s'edita a París, foren detinguts a Barcelona Joan Cornudella, Josep Soler i Francesc Torner i sotmesos a procés per infringir la llei d'Ordre Públic. Al judici oral va assistir "gran número de público", diu el "Diario de Barcelona". El fiscal demanava cinc anys de reclusió per als processats, però el tribunal absolgué a Cornudella i Forner, i imposà dos mesos i un dia de presó a Soler "como autor de un delito de publicación clandestina", però aquest sortia també en llibertat perquè la pena ja l'havia acomplerta abans que se'l jutgés.

I ara ve el millor del cas: Assabentat el Governador franquista, el pintoresc Acedo Colunga, del fall del tribunal, passant per damunt d'aquest i per damunt de la llei, com ja és costum en el règim franquista, va disposar que restessin a la presó, els absolts pel tribunal, a disposició de la seva autoritat.

Pel que es veu, ni la mateixa llei franquista no és respectada. L'arbitrarietat i el despotisme és norma acceptada o tolerada pel govern. Els processats foren absolts jurídicament, però Felip VI (Acedo Colunga), el Governador, no permet que la llei es compleixi perquè es tracta de ciutadans amb antecedents catalanistes. Tot un cas a afegir a les innombrables transgressions del règim franquista a les lleis quan aquestes afavoreixen els drets de la persona humana.

L'Onze de Setembre al Casal de Catalunya

SEGUINT la tradició de rememorar cada any aquesta data de dol en la història de la nostra Pàtria, el C. D. del Casal de Catalunya, va disposar en mig del saló blanc de l'estatge un pedestal com a suport de l'estàtua del Conseller en Cap Rafael Casanova, i, al peu, una delicada catifa de flors naturals. Com en anys anteriors, bon nombre de catalans patriotes hi desfilaren en hores de la tarda i sobretot al vespre, en fervorosa devoció. També, com en anys anteriors, es va rememorar la lluctuosa efemèrides amb encertats actes adients: Conferència i audició de l'Orfeó Català. La Conferència va anar a càrrec del nostre amic, el conegut artista i escriptor Andreu Dameson, a les 10 del vespre, al saló teatre de l'entitat, davant d'una nombrosa i distingida concurrència, ben segur atreta per la coneguda fluent paraula de l'orador.

Si la nostra revista no tingués l'espai tan limitat, degut a les notícies i col·laboracions habituals de compromís, prou ens plauria publicar íntegrament aquesta peça oratòria vessant d'emoció i de significat. Fer-ne una concreació lacònica resultaria en desmèrit de la seva eloqüència. Per això ens resignarem a reproduir-ne quatre retalls a l'atzar, que mantinguin la seva sabor original.

“Ni quan amb els ulls envidriats vaig creuar la ratlla de França, en finir la guerra civil, ni quan fou segrestat a França i assassinat a Montjuïc Lluís Companys, ni quan Europa semblava perduda per la llibertat i els europeus semblaven condemnats a viure sota tiranies, mai, durant les hores més inclemments d'aquests vint anys darrers, no he perdut la fe en el futur de la llibertat.”

“Sense llibertat no és lícit ostentar el noble títol d'home. Què és l'home? S'ha intentat captar els seus trets essencials en moltes definicions diferents. Totes tanquen una parcel·la de veritat. Jo prefereixo a totes, aquesta: L'home és llibertat. Sí, perquè ha assolit conquerir-la, ha arribat a ésser home. El seu avenç prodigiós en el domini de la naturalesa ha coincidit amb el reconeixement i el respecte de la llibertat de pensament.”

“La nostra història, des dels seus inicis, està plena de gestes heroiques i de sacrificis en defensa de la llibertat. L'alçament de 1713-1714, que avui commemorem, fou una lluita desesperada i plena d'heroisme, on el nostre poble es jugà el tot pel tot en defensa dels drets i de les llibertats que ens restaven. Jo

no vull pas, amics, fer-vos la ressenya d'una gesta que coneixen molt bé tots els catalans, solament que és bo de recordar que l'Onze de Setembre el Conseller en Cap Rafael Casanova va caure ferit en el baluard de Sant Pere. La ciutat de Barcelona, esgotades les forces que li restaven, es va retre a Felip V. Catalunya havia desaparegut com a nació lliure. Amb aquest primer Borbó la nostra Pàtria perdé l'autonomia: el govern de la Generalitat; l'oficialitat del català; el Consell de Cent, ... Totes aquestes facultats les va recuperar amb l'alçament del 14 d'Abril del 1931, contra el darrer Borbó.

Si, malauradament, Francesc Macià no pogué reeixir en proclamar la República Catalana, de moment el gest de Catalunya fou un advertiment per aquells que no volien veure la gravetat del nostre plet, la saturació nacionalista del nostre poble, i la decisió dels catalans a voler ser àrbitres del seu govern.”

El senyor Dameson, llegint el discurs. Al seu costat dret, el president del Casal de Catalunya, senyor Ripoll, i al costat esquerre el del Consell de la Col·lectivitat, senyor S. Rubió i Tuduri

“Les iniquitats que hem presenciades els homes de la nostra generació, estan cridant la urgent precisió de consagrar-nos a l'empresa d'afermar la nostra —massa tambalejant— condició de sers humans. La victòria sobre l'animalitat que encara a vegades viu en nosaltres, només l'abastarem pel camí de la llibertat. Llibertat per a poder seguir essent homes, o per arribar a ésser-ho. I arribarà el dia de les Grans Collites, quan floreixi tot allò que l'home haurà sembrat, dia en què el nostre gran sofriment serà fruit i serà flor.”

L'orador fou escoltat amb gran atenció i aplaudit, repetidament.

Finalment, l'Orfeó, sota la direcció del nou Mestre, senyor López Balenciaga, va cantar “El Cant a la Senyera”, “La Santa Espina” i “Els Segadors”. Molt encertadament, malgrat la lamentable reducció actual d'executants.

PERMANÈNCIA

Encara no apareixen les roses, ni aponcel·len els brots que han de portar-les a naixement feliç. Encara no borronen, encara no clivellen per les venes, llur saba, llur voler, llur matís.

Són ja, perquè hauran d'ésser; projectes descabdellen com a prenuncis, mentre tot blanc encara és llis i pren brillors del dia, i em fa que s'esbadellen en mon pensar, les roses, en llur somni imprecís...

Vindran! La consciència en palpita i ja és d'elles. Són! En quina manera, ni en quina voluntat? Però, cert, són! Com l'hàbit de la felicitat.

Vers ençà, des d'enllà... Sense ésser, són, poncelles. Seran roses, amades. En mi, llurs meravelles, són. Les amors les pinten ja, en induir a esclat.

Gràcia B. de Llorenç

Setembre, 1958.

MEDITACIÓ SOBRE LA UNIVERSITAT CATALANA

(Acabament)

VIII) CRIDA ALS UNIVERSITARIS EUROPEUS, ESPANYOLS I CATALANS (Final)

EL *totalitarisme estatal* no exclou alguns aspectes democràtics de la vida, sinó que s'hi recolza. Tots els Estats internament totalitaris disfressen aquest totalitarisme, pel que fa a llur unitat estatal, amb la proclamació demagògica d'altres llibertats. Així ho féu la II República espanyola bo i no prenent en compte un plebiscit que, dels votats lliurement en tota la història del món, potser ha estat el que ha donat la majoria més aclaparadora. I cal constatar que aquest plebiscit no proposava ni tan sols la independència estatal de Catalunya. Era, de fet, autonòmic. D'aquesta forma genocida entengueren e's republicans espanyols d'aleshores l'adveniment de la democràcia.

En aquells moments, Europa no havia iniciat, encara, la transformació històrica que efectua avui. Aquell era el darrer i el més gran moment del totalitarisme estatal que arriba a la seva forma màxima amb Hitler i Mussolini. I que s'ha perllongat amb Francisco Franco. Avui la situació ha canviat. Avui l'hora política europea és la de la decadència dels Estats per donar naixement a l'Europa unida. El nostre clam de catalans, podrà, amb la nova estructura política interna europea, recórrer tots els àmbits d'Europa. I encara que Espanya vulgui ofegar la nostra veu, en les noves institucions polítiques qualsevol parlamentari podrà fer-ne causa europea i plantejar-ho en el si del Consell d'Europa o de l'Assemblea Parlamentària. Històricament, l'hora d'avui és la de Catalunya, com l'hora d'ahir era la d'Espanya.

La Comissió Europea dels Drets de l'Home i de les Llibertats Fonamentals, que dins els Estats membres pot efectuar lliurement tota mena d'investigacions per a comprovar si aquests drets i llibertats hi són respectats, ja ha creat una subcomissió encarregada precisament dels problemes nacionalitaris com el de Catalunya. Enfront del genocidi estatal s'aixeca, històricament i política, Europa. I la constitució política de la unitat d'Europa en el seu Consell i la seva Assemblea Parlamentària ja no permet, a l'hora nostra, aquest totalitarisme.

Tot Europa sap, però, que els Estats tradicionalment unitaris i genocides com Espanya faran —com ja fa Franco en pretendre incorporar-se a l'europeisme— tot el que puguin per mantenir la seva autonomia estatal interna. Per això, lluny de tota federació o confederació possibles, l'europeisme està establint Institucions per a fer la unitat política el més aviat possible. El gran

enemic d'aquesta unitat és el totalitarisme estatal. A Lüneburg, Alemanya, s'ha creat el Centre d'Investigacions sobre el Dret d'Autodeterminació i Política Nacionalitària, lligat, també, amb el Consell d'Europa. I aquestes Institucions, com la Unió Federalista de Comunitats Ètniques Europees, assessoraran al Consell d'Europa, ultra el dictamen i les investigacions de les pròpies Institucions d'aquest, sobre el problema del genocidi.

Fins ara, en la transvaloració que ha efectuat de tots els valors morals de la democràcia, el *totalitarisme estatal*, en el cas que la víctima es volgués deslliurar del genocida, la punia amb l'acusació de "crim" contra la seguretat de l'Estat". Això ho feia contra els pobles o contra els homes. Col·lectivament i individualment. Els universitaris catalans, avui, pel fet de no acceptar la privació del primari dret humà d'emprar la seva parla materna, han estat acusats de "criminals contra la seguretat de l'Estat". I fou també pel "crim" de no acceptar els resultats de la intromissió forastera a Catalunya —sota l'aparença de "legalitat democràtica", malgrat haver-se invalidat el plebiscit— que Lluís Companys fou condemnat a presó, el 6 d'octubre, per la mateixa República que ell proclamà. I, finalment, també fou per "crim contra la seguretat de l'Estat", que l'afusellaren, més tard, a Montjuïc.

En aquest joc de "legalitzar" el totalitarisme estatal, la IIa. República Espanyola, l'any 1931, després de demanar oficialment al Govern Provisional de Catalunya que fes un plebiscit per tal d'atorgar-li una carta d'"autonomia regional", i després d'ésser acceptada aquesta per quasi tots els votants —sense haver-hi cap reclam espanyol per cap procediment il·legal en la votació— va establir una "constitució democràtica" que en els seus articles invalidava, quasi un per un, tots els de la carta autonòmica obtinguda plebiscitàriament. D'aquesta forma, la República feia restar "anticonstitucional" tot allò que fos en contra del seu *totalitarisme estatal* encobert sota l'aparença de constitució democràtica. I en funció d'això podia condemnar, per "crim contra la seguretat de l'Estat", a qualsevol defensor de la llibertat de Catalunya.

Demà, els polítics espanyols d'abans a l'exili, intentaran fer exactament el mateix. Gordon Ordax, sense respectar els sofriments passats ni la sang vessada, va declarar, a Mèxic, que tot intent de Confederació provocaria "otra guerra civil". Així, pel pànic, pel procediment totalitari del terror, però emprant sem-

pre la seva representació democràtica, intentaran engolir-se novament al nostre poble.

Vosaltres, estudiants espanyols, mediteu la història d'Espanya. I veureu que sempre que s'ha privat de la llibertat a Catalunya, Espanya mateixa ha perdut la seva llibertat. És per servir la vostra pròpia llibertat que heu de vetllar per la nostra. I en l'hora actual europea, que sens dubte pulseu històricament, no podreu incorporar-vos a Europa amb les mans tacades amb la sang de Catalunya. No cometre el genocidi serà, per vosaltres, la base per a aconseguir una autèntica democràcia espanyola, l'aconseguint de la vostra llibertat i la vostra incorporació a Europa. Contràriament, si seguïu el mateix procediment que els republicans del 1931, ni tindreu democràcia, ni tindreu vosaltres mateixos llibertat —perquè aquests vint anys de franquisme no són res altre que seqüència impressionant de tot allò— i sereu, nistòricament, el darrer dels Estats totalitaris d'Europa. Sense aconseguir, tampoc, a la llarga, occir Catalunya. Perquè la vida històrica del nostre poble, ha estat, és i serà superior a qualsevol contingència temporal. Només l'extermini biològic, impossible en el nostre segle, podria finir amb la nostra cultura mil·lenària.

De vosaltres, estudiants de les noves generacions espanyoles, els catalans n'esperem un ampli sentit de llibertat. Malament podríeu lluitar contra l'actual universitat dogmàtica, si el dia de demà volguéssiu fer prevaler per damunt de la nostra cultura el mite d'Espanya. Tornaria a vessar-se, com amenaça Gordon Ordax, més sang. Però l'hora política d'Europa assenyala la fi històrica del *totalitarisme estatal*. Per l'autèntica llibertat de la Universitat Espanyola, vosaltres heu de defensar la llibertat de la UNIVERSITAT NACIONAL DE CATALUNYA!

Abans de dirigir-nos a vosaltres, estudiants catalans, hem de recordar-vos que, com algú va dir, *Catalunya és l'únic país al món, on el fet i el dret a l'existència nacional són matèria opinable.* Això, si bé per una banda palesa en forma fefaent la nostra maduresa democràtica, per una altra banda és un greu perill. Si Catalunya convisqueu amb un país històricament a l'alçària de l'actual civilització, podria pensar com pensa, sense témer. Però l'Estat espanyol, coineixedor del nostre esperit de llibertat, es serveix precisament d'això per a sotmetre'ns. I el perill principal d'aquest nostre sentit de llibertat, és que afe-

bleix la consciència nacional catalana. I d'això se'n ressent el nostre poble, des dels seus capdirigents polítics, per les darreres estructures de la seva configuració interna. I ens resta possibilitats, sense dubte, devers l'esdevenidor.

Nosaltres, els catalans de les generacions de post-guerra, restem astorats en veure les falles, en aquest sentit, de manca de consciència nacional catalana, de molts dels polítics d'abans. Fossin de dretes o fossin d'esquerres. I sabem prou, demés, que Francisco Franco ha estat amatent en prendre tota mena de mesures genocides per tal d'afeblir-la encara més. *Espanya, contràriament a Catalunya, és el darrer dels Estats europeus que no fan matèria opinable la llibertat dels pobles ni dels homes, ni el dret a emprar la seva pròpia parla.* Per Espanya és políticament inqüestionable el seu dret de domini genocida, ja sigui per la victòria de les armes, com Felip V o Francisco Franco, o en nom de la "Constitució", com a les "Cortes de Càdiz" o en el cas de la IIa. República. *Mentre Catalunya reconeix el dret a qualsevol català o foraster, de discutir-li el seu propi dret a l'existència històrica, Espanya considera natural el seu dret de privar als altres pobles de l'existència llur.* L'Estat espanyol és la hiperessència del totalitarisme estatal. I aquest Estat totalitari, aquesta forma totalitària de política permanent, és la intuïtiva dels polítics espanyols, com ho palesa prou bé tota la història d'Espanya.

No oblidarem pas, els universitaris catalans, que en el nostre present se'ns ha volgut privar, també, de conèixer la nostra pròpia història. I això, amb la persecució de l'idioma, s'ha repetit al llarg dels segles. Espanya, com tot totalitarisme estatal, ha emprat tots els arguments possibles per a seguir esclavitzant-nos. *Quan històricament li convé, el totalitarisme estatal es recolza en totes les formes d'aparença democràtica.* I transvalora, també, el sentit històric i moral dels seus crims. Algú ens ha recordat, que quan Francisco Franco feia afusellar a Lluís Companys, afusellava a l'esquerra catalana. Però que quan feia afusellar a Carrasco i Formiguera, afusellava a la dreta catalana. Igualment, que quan el Cardenal Vidal i Barraquer moria a l'exili, Franco —és a dir, l'expressió antropomòrfica actual de l'Estat espanyol— feia morir a l'exili a l'Esclat Català. I així podríem trobar figures representatives de tots els sectors i classes de Catalunya. En uns i altres, en els màrtirs del Corpus de Sanç o de l'Onze de Setembre, en afusellar Ferrer-Guàrdia o Companys, Espanya afusellava a Catalunya com a poble. ➤

Espanya i Catalunya constitueixen, front a front, l'expressió delirant del genocidi estatal i la seva rèplica de la màxima llibertat ciutadana. A nosaltres, en-

cara no ens han invertit la consciència nacional, com a molts nacionalistes bascos, als quals, entabanant-los amb el mite de la religió, els varen fer agafar les armes contra les llibertats d'Euzkadi i Nabarra. Però en funció de l'espanyolització, hi ha hagut catalans que, si bé no han agafat les armes contra nosaltres, han apel·lat a la força de les armes de l'Estat espanyol. Tot plegat és el resultat corrosiu de l'acció de segles d'un poble genocida que políticament arriba, avui, en unir-se Europa, a la fi del seu cicle històric.

El retrobament de la consciència nacional catalana ens és ineludible per la nostra supervivència. La UNIVERSITAT NACIONAL DE CATALUNYA TÉ, EN AQUESTA, UNA DE LES SEVES PRINCIPALS MISSIONES. Hem d'incorporar-nos a Europa en la nostra condició de catalans, no pas d'espanyols. ➤ Avui, els nostres veïns unitaristes empenen el mite de la "interdependència", que en el cas de l'Estat espanyol implica la nostra submissió absoluta. Nosaltres sabem que la interdependència constituirà un període transitori abans de la unitat europea definitiva. Però aquesta interdependència, que amb els països civilitzats d'Europa no implica cap mena de perill, amb l'Estat espanyol pot ésser suïcida.

Desgraciadament, encara ens toca viure un curt període històric de sofriment. Només amb Europa podrem trobar la nostra alliberació històrica. I nosaltres, els joves, hem de possibilitar aquest futur. ➤ Una de les formes bàsiques consisteix en enfortir la consciència nacional catalana. ➤ I això no s'aconseguirà si la nostra Universitat no és lliure.

JOSEP IRLA HA MORT

A França, exiliat per mor dels seus ideals democràtics i la seva lleialtat a Catalunya, ha mort aquest sant baró que es digué Josep Irla, als 81 anys, després d'una vida consagrada a l'exercici de la ciutadania i al bé comú.

Al seu Empordà natal Josep Irla, home modest i honest, sense buscar-la, va aconseguir una popularitat com pocs homes hagin pogut tenir, i una estima general pel seu comportament cívic exemplar i la seva obra a favor del poble des de les institucions de governament a què havia estat elevat pels seus conciutadans.

La més alta d'aquestes distincions l'obtingué arran de la mort del President de Catalunya Lluís Companys, assassinat a Montjuïc pel franquisme. Josep Irla, en virtut del seu càrrec de President del Parlament Català, hagué de succeir-lo en la presidència de la Generalitat a l'exili en caràcter d'interí. Instat per les entitats i personalitats catalanes, l'Honorable President va constituir Govern, no pas a base de partits sinó de personalitats, però el seu lloable

Hem d'universalitzar, a l'ensem, el nostre drama històric. Els universitaris catalans no podem deixar de fer conèixer, arreu d'Europa, la nostra veu. Que es sàpiga, d'Orient a Occident, la veritat de la tragèdia de Catalunya. Que se'n faci consciència col·lectiva a Europa. Que es sàpiga, que se'ns nega el dret primari humà a parlar la llengua que aprenguérem de les nostres mares. I el d'expressar-la, en la Universitat Nacional de Catalunya, en forma de cultura superior.

La nostra dissort històrica té una innegable dimensió en la història d'Europa. No es tracta pas d'un problema local. L'Onze de Setembre del 1714, en caure les darreres forces catalanes a la bretxa de Sant Pere, davant de l'absolutisme estatal de les Monarquies, que en, a Europa, les darreres forces de la llibertat. El 28 de Gener del 1939, en entrar a Barcelona les forces franquistes, triomfava, a Europa, el darrer dels totalitarismes. En un cas i en l'altre la víctima ha estat, sempre, la Universitat Catalana. I l'estrangulament de la llibertat ha constituït, a Europa, en l'estrangulació de la nostra Universitat. La dissort de la Universitat Nacional de Catalunya és, d'imENSIONALMENT, una dissort històrica europea.

Els universitaris europeus, els espanyols i els catalans, hem de restablir, en l'Europa Unida del demà, la UNIVERSITAT NACIONAL DE CATALUNYA. Mentre aquesta no existeixi, no podrem dir en sentit històric, ni en sentit polític, ni en sentit cultural, que a Europa hi ha LLIBERTAT!

Lluís d'Alguer

intent d'unir voluntats per a una actuació patriòtica despullada de tot partidisme, no va poder reeixir, puix que les lluites partidistes l'obligaren, en 1948, a dissoldre el govern fins que "s'estableixi el clima d'entesa" per a constituir nou Govern. El clima, però, continuà enrarit i el President Irla, cansat d'esperar l'entesa, i ja colpit per la malaltia que suava ha fet crisi, resignà el seu càrrec mitjançant la reunió del que restés del Parlament de Catalunya. Això s'esdevenia en 1954.

Josep Irla i Bosch pertanyia a aquella generació històrica de republicans federals de l'Empordà, i quan a l'entorn de Macià va fundar-se el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, Irla va ingressar-hi.

"Ressorgiment" que no regatejà la col·laboració que l'honorable President Irla va demanar-li aleshores del seu decret establint Delegacions ací Amèrica, lamenta avui el traspàs de l'home bo, de l'home digne i senzill, del gran demòcrata català.

INTEGRITAT CATALANA I INTEGRACIÓ ESPANYOLA

V) ESPANYA: UN EQUIP ANTICATALA

EN donar un cop d'ull a tot el procés de l'esforç genocida d'integració espanyola, però sobretot en estudiar concretament l'actitud espanyola en el darrer període i en l'actualitat —punt bàsic per a qui es proposi intervenir en la reconstrucció nacional empresa i estructuració política subsegüent—, ens adonem de dos factors essencials i condicionadors: a) la convivència amb Espanya, entesa incloent la més mínima interferència d'Espanya a Catalunya, és impossible; i b) l'acció anticatalana, és a dir, d'integració espanyola, es manifesta donant una sorprenent sensació d'equip.

No solament no apareix cap diferència essencial entre els Manuel Azaña, Fernando de los Ríos, Royo Villanova, Martínez Anido, Lerroux, Miguel Primo de Rivera, José Antonio Primo de Rivera, Antonio Maura, José Ortega y Gasset, Francisco Franco, Acedo Colunga, Correa Weglison, Madariaga, Dionisio Ridruejo, Carretero y Nieva, Juan Bautista Sánchez, Gordón Ordax, Indalecio Prieto, Modrego, etc., sinó que destaquen tots ells perfectament enquadrats en un nodrit equip, actuant fort des de determinats llocs i en determinats moments. Des d'èpoques diferents o contemporàniament, en la mateixa línia de combat o des de posicions aparentment antagòniques... El fet que sovint es barallin i s'autodestruïxin, diu molt sobre la pasta humana de què són fets, però no nega en res la nostra afirmació. Si no els distingeix una cohesió ciutadana, un alt sentit de civilitzada harmonia col·lectiva, els identifica l'anticatalanitat. És l'anticatalanitat, la dèria integradora, el que els dona qualitat d'equip i els mou a actuar en funció de tal.

José Antonio Primo de Rivera desenterrant el yugo y las flechas i servint de màrtir a la cruzada d'integració. José Ortega y Gasset escampant pel món i fent llegir a la joventut d'Espanya —i de Catalunya— aquesta aberració de la intel·ligència que és "*España invertibrada*". Francisco Franco portant milers de moros de l'Àfrica, ensarronant a molts burgesos catalans i afusellant al President de Catalunya. Correa Weglison endolcint amb *efusivitat castellana* la presència, a Catalunya, de centenars de policies secrets, milers d'implacables policies armats, milers d'agents inspectors, casernes abarrotades de milícia, presons curulles i antihumanes, afusellaments en massa; organitzant a fons la *Guardia de Franco* i planificant en tots els racons de la seva jurisdicció un dels més actius *Frente de Juventudes* de tot l'Estat. Ossorio y Gallardo intentant canalitzar, mentrestant i abans, el catalanisme dins els corrents de renovació *española*. Manuel Azaña secundant la suplantació de la nació catalana per una *región autónoma*. Jiménez de Asúa defensant una Constitució republicana per a un estat integral, amb la Nació catalana, trossejada, dins. Negrín instal·lant-se a Barcelona com si la Generalitat no existís i amenaçant al President Companys amb el Tribunal de Garanties Constitucionals; el mateix del 6 d'Octubre. Salvador de Madariaga fent jocs de paraules en les tribunes del món, alabant a Catalunya, però enemistant-la amb València, declarant-la reaccionària i impotent, i proposant una prèvia atomització de municipis que afebliria evidentment la cohesió nacional. Gordón Ordax, mantenint vergonyosament inoperants als catalans *legalistes*, i no portant als organismes internacionals el cas del genocidi de Catalunya. I manifestant, encara, des del seu esperit unitarista, que un programa com el del Consell Nacional Català desfermaria una nova guerra civil més sagnant que la passada. Luis de Gal·insoga empaputxant diàriament a tot Catalunya, fotografies i literatures espanyolistes. Sánchez Albornoz esforçant-se en integrar l'exili català amb la farsa de l'antifranquisme, mentre el franquisme mateix s'eternitza en

la seva ofensiva d'espanyolització de Catalunya. El Bisbe Modrego dirigint la més negra dictadura eclesiàstica i fent escorcollar les intimitats de les famílies i dels pobles. Elías de Tejada conquistant la Catalunya medieval a Barcelona mateix i des de la Salamanca falangista i franquista. Indalecio Prieto maniobrant per a aprofundir escissions en la política catalana. El senyor Ics que amb la seva amistat lliga un català a Espanya, que s'asseu darrera una finestreta administrativa i oblige a parlar en castellà, que inventa fórmules de concòrdia per distreure i dividir catalanistes, que entra a aquest negoci i els posa la por al cor, que és mestre d'escola i ensenya castellà i els omple el cap als infants amb *gestas españolas*, que malmet a cops de peu a un universitari catalanista, que ensarrona a un català combatiu amb preocupacions socials *universalistes*, que escriu en un diari estranger parlant despectivament del catalanisme o simplement incloent Catalunya en les seves disquisicions espanyoles, que representa teatre castellà a Catalunya, que aplaudeix a un actor català que representa teatre castellà... És un equip, francament, que exhauereix les possibilitats d'atac.

Entre Manuel Azaña i Francisco Franco, figures arquetípiques, enteses, respectivament, en els seus extrems de catalanofília i catalanofòbia, no hi ha altra diferència que l'existent entre l'usurpador que al cap d'anys d'aprofitar-se d'allò usurpat i en veure la insistent i forta reclamació del ver propietari el reconeix com a tal, però mantenint-se en el dret i profit de possessió i administració, i l'usurpador que, brutalment, reforça posicions i, en considerar-ho necessari, es llença a nous i més forts atacs de domini. La diferència és notable, és veritat, però la immoralitat no canvia en res. Amb l'aggravant, que mentre en el segon cas ens trobem davant d'un fet de reconeguda barbàrie cesarista, en el primer la immoralitat és sinuosa i empeltada en la virtut i la civilització.

El més clarivident comentarista a les discussions de l'Estatut, va dir: "*Si l'Estat espanyol es sent impotent per a fer un acte de justícia (és a dir, deixar a Catalunya el lliure i complet dret a l'autodeterminació; en aquell cas l'aplicació sense restriccions de l'Estatut plebiscitat), és que no té redempció*". I varen ésser justament les mentalitats més evolucionades d'Espanya les que, aleshores, dirigiren els més eficaços atacs a Catalunya i pararen els més temibles paranyes. Deixem de banda les barroeries, insults i provocacions que es sentiren al Parlament espanyol contra Catalunya —reflex, per altra banda, del sentir i procediments d'un poble— i deixem de banda també els nombrosos casos de prepotent ignorància, com quan Melquíades Álvarez s'atreveix a dir que "*España es una verdadera nacionalidad que nadie puede negar, ni los catalanes, porque tiene todas las características de raza, lengua y de condiciones geográficas*". Però veiem alguns dels papers representats pels intel·ligents.

José Ortega y Gasset, entre les tantes i doctes monstruositats que va dir hi havia aquella que si es resolía el *problema catalán*, és a dir, si es donava una ampla autonomia a Catalunya, aleshores ens trobariem que "*hubiéramos dejado plenamente, mortalmente insatisfecho el resto del país*". És a dir, l'usurpador sense allò usurpat!... El genocidi amb el genocidi irrealitzat!... Miguel de Unamuno va argumentar en contra del bilingüisme, arguint que seria una catàstrofe per a l'esperit creador català, acabant, en conseqüència, i amb una brutalitat inqualificable, que els catalans haurien d'ésser obligats a parlar el castellà! I arribada l'hora de plantejar la qüestió de l'ensenyament i l'idioma, d'elemental incumbència exclusiva de Catalunya, varen ésser precisament Fernando de los Ríos, Ministre d'Instrucció Pública, l'enviat pel Govern de la República espanyola a conversar amb el

Govern de la República Catalana, José Ortega y Gasset i Miguel de Unamuno, els que feren possible l'aberració subtil instaurada a Catalunya. És més, darrera el grup parlamentari directament preocupat en deixar ben obstruït el normal desenvolupament de la llengua i la cultura catalanes, i

garantir, sobretot, un lloc preeminent a la llengua, cultura i direcció espanyoles, hi havia, no menys, el savi Menéndez Pidal. Reputat com a catalanòfil!

Víctor Castells

(Continuarà)

L'APLEC DE LA SARDANA (Any II)

Malgrat que el dia no era propici per a concórrer-hi, el segon Aplec celebrat ací Buenos Aires el diumenge dia 5, va demostrar de manera conclouent que aquesta festa ha entrat al cor de's catalans de Buenos Aires. El matí, fred i plujós, i la tarda amb dos o tres plovi-neigs, no convidaven pas certament a cap acte a l'aire lliure. No obstant, fou nombrosíssima la concurrència a l'Aplec i feia goig de contemplar aquella gentada que s'atapeïa per veure el concurs de sardanistes i l'actuació dels esbarts "Ramon Mas", d'aquesta capital i "Terra Nostra", de Rosario. Així mateix e's rotllos foren nombrosos i l'entusiasme dels dansaires s'encomanava a tothom en el gaudi dels ritmes populars de la nostra música autòctona. Potser no hi hagué tanta concurrència com l'any passat, però és fora de tot dubte que si el temps hagués estat propici enguany s'hauria duplicat. I bé ho mereixia l'esforç realitzat pel Grup Joventut Catalana a cura del qual recau l'organització de l'Aplec.

Dues grans ballades es feren durant el dia, matí i tarda. La Cobla Empordanesa, destrament dirigida pel Mestre Gispert, presentà un programa notable que comprenia un bon nombre d'autors, des de Pep Ventura a J. Vilalta, passant per Enric Morera, Josep Serra, Pérez-Moya, Vicenç Bou i altres.

Una tanda de ballets populars catalans foren interpretats amb gran encert pels esbarts "Ramon Mas" i "Terra Nostra": "Ball de Sant Ferriol", "De Punta i Taló", la "Dansa de Pineda", el "Contrapàs Xinxina", la "Dansa de Castel'tersol" i algunes més que no recor-

Part de la multitud contempla l'actuació de l'ESBART RAMON MAS a l'Aplec de la Sardana

dem, causaren una impressió de goig que es reflectia en els esguards de la gent.

La sardana de concurs fou guanyada pel conjunt del Centre Català de Rosario. En ordre de mèrits seguiren el conjunt del Club Català de Córdoba i el del Centre Català de Quilmes. Fou admirable la correcció i elegància amb què ballaren els dansaires de Rosario. Tots foren molt aplaudits per la multitud.

Quan ja la festa era al final, el cel va aclarir-se i encara el sol es féu present per a donar més color a aquella festa de germanat i d'alegria encomanadissa que és l'Aplec de la Sardana, còrtiu i encoratjador.

I fins a l'any vinent!, com deia tothom en prendre comiat de tants amics retrobats i de tantes coneixences, velles i noves.

ELS LLIBRES

"POSOBRES D'ENGORDANY", per Esteve Albert i Corp. Valls d'Andorra, desembre 1957.

La poesia que conté aquest aplec flueix límpida i fresca com les aigües que regalen de les altes muntanyes a les Valls d'Andorra. Esteve Albert hi ha trobat, en el seu sojorn, els temes que més s'adiuen amb els seus sentiments anímics. "Posobres d'Engordany" és una joia i un dolç refrigeri per a l'esperit. Poemes clars i entenedors, purs de l'enguatge i de contingut, superen l'anterior poesia que coneixem del seu autor. D'altra banda, són d'una serenitat contemplativa que us guanyen tot seguit el cor. Heus ací un dels poemes que el poeta titula "Cap al tard":

El sol encara es repenja
a's pollancs de cal Diumenge.
L'ombra lleu de cap al tard
puja pels prats d'en Ricard.
Tot Engordany s'emboïlla
d'una finíssima malla.
La gent es va recollint
per mor del fred, per instint.
Pel vinyar sona una esquila;
la sentim i no sabem
si és del ramat del Trenyella,
del Tonet o de cal Guem.

Ens plauria donar altres exquisides mostres del que conté aquest llibre breu d'Esteve i Corp. L'espai no ens ho permet, però no podem estar-nos de transcriure aquest final de "Cavalco...":

Retrobo l'antiga gent:
pastors, traguers, dallaires,
els teixidors del Feners
i els darrers fargaires.
Entera, a cada tombant,
hi ha una capella senzilla
i una creu sobre un pilar
a cada cruïlla.
Sota els teulats d'enllosat
s'hi fa una vida tranquil·la.
Bo i cantant una cançó
una vella fila.

L'ESBART TERRA NOSTRA, de Rosario, en la interpretació d'una de les danses populars catalanes

EL CONSELL NACIONAL CATALÀ DENUNCIA UN ATEMPTAT A LA SALUT DEL POBLE

A l'Organització Mundial de la Salut,

A la Comissió de Drets Humans, filials de l'Organització de les Nacions Unides.

EL Consell Nacional Català, organització democràtica, ha fet diverses denúncies als organismes internacionals i especialment a la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides, contra el genocidi aplicat a Catalunya, una de les nacionalitats ibèriques que viuen sotmeses a l'actual règim totalitari espanyol del general Franco des del triomf militar feixista del 1939, triomf que fou aconseguit amb l'ajut comprovat de Hitler i Mussolini.

Ara, el Consell Nacional Català es veu obligat a acudir novament davant la Comissió de Drets Humans i de l'Organització Mundial de la Salut, per a denunciar una nova prova de la política genocida que practica el règim dictatorial espanyol contra el poble català:

Segons declaracions públiques dels doctors Vicenç Carulla i L. G. Guílera, dels Hospitals Clínic i de Sant Pau, respectivament, de la ciutat de Barcelona, els ciutadans Joan March, de Palma de Mallorca, i Enric Berrens, de Barcelona, han ofert pagar l'import total de dues

bombes de cobalt destinades als serveis de cancerologia dels esmentats centres d'assistència, i, a desgrat de les repetides gestions que s'han fet, no s'ha pogut aconseguir que el govern del general Franco permeti l'adquisició d'aquells instruments a l'estranger, mentre no ha posat cap inconvenient perquè puguin tenir-los la capital d'Espanya, Madrid, i altres poblacions no catalanes.

El problema del càncer és de gravetat a Barcelona perquè es registren uns deu mil atacats de la terrible malaltia, amb 1.600 incurables, 600 dels quals són treballadors sense recursos econòmics.

El Consell Nacional Català suplica a la Comissió de Drets Humans i a l'Organització Mundial de la Salut que intervinguin amb urgència per aconseguir que el règim franquista d'Espanya autoritzi l'adquisició de les dues bombes de cobalt que han estat ofertes per ciutadans particulars davant l'abandonament sanitari en què té Catalunya l'actual règim espanyol.

Ciutat de Mèxic, a tretze d'agost de mil nou-cents cinquanta-vuit.

Doctor Salvador Armendares, president del Consell Nacional Català. Miquel Ferrer, secretari general.

TEATRE CATALÀ

"Tragèdia de per riure". El diumenge 21 de setembre, el Quadre Escènic del Casal de Catalunya va portar a l'escena aquesta obra en tres actes, original de l'escriptor brasiler Guilherme Figueiredo, en la versió catalana de Francesc Arnó, admirablement reeixida.

El doctor Marc Ribeiro, figura central de l'obra, acaba de tornar de Suïssa, on ha estat enviat per causa d'un mal greu molt avançat. En aquelles clíniques no hi ha hagut cas de curació; és per tant que segueix enclofat en cadira de rodes. Ell i el seu metge i amic, el Dr. Abreu, conversen en confiança. Ribeiro també és metge i és l'home de més actualitat del país. El seu renom es justifica, perquè porta entre mans el projecte de construir un hospital gran i confortable, pels atacats d'aquesta malaltia que ell mateix es va inocular personalment per a observar-ne continuament les reaccions.

El seu nom va de boca en boca, i el diner li afluïx, abundant, per al seu projecte. De bell antuvi s'ha valgut d'un jove periodista, redactor de les notes socials d'un gran diari, per a fer-ne la propaganda. Els més forts industrials hi faran aportacions mentre aquell periodista esbombi als quatre vents la superioritat de llurs productes en combinació

amb el nom del gran altruista. Tothom hi vol ser; els capellans, des de la trona; les dames de més alt l'inatge organitzaran saraus de benefici. La majoria no el coneixen però tots convenen en què el doctor Marc Ribeiro és un heroi i, per a molts, un sant.

Els dos amics conversen, i a través de la conversa copsem la part tràgica d'aquesta història; Ribeiro, per un arborat amor a la ciència, s'ha sacrificat, i ha passat en abstracció la joventut, i es desespera quan, massa tard, s'adona d'un amor sensual, que li serà refusat per impossible. Això, en realitat no és per a fer riure a ningú. El greu malalt, però, que fins havia anunciat l'hora de la seva mort, minuts comptats, en arribar l'instant precís, no es mor, sinó que té una reacció, tan inesperada com inexplicable. Es creu guarit, i balla de content. Això a alguns infon desconfiança. Les incidències tragicòmiques que ha provocat la suposada agonia, es multipliquen amb la il·lusió d'un rejuveniment que no passa de ser un Estiu de Sant Martí. L'home altruista es desgavella i li va de poc que no sigui pres per un engalipador i estafador dels caba's de la caritat.

Solament aquesta segona part no justificaria el títol de tragèdia. Farsa estaria més apropiat.

Aquesta obra, de no gens ràcil exe-

cució, fou ben portada per les actrius Anna-Maria Viola, Nuri Pi-Sunyer, i els actors Joan Cardona, Amadéu Saenz, Eugeni Judàs, Francesc Pedrol, Josep-Maria Tortosa, David Sansó, Joan Company i Francesc Solé-Jordana, amb la direcció del propi senyor Arnó. — Jordi Casanova.

NOTÍCIES

FERRATER-MORA TRADUIT A L'ANGLÈS. — Aquest filòsof català, exiliat per mor de la guerra desfermada per Franco, que tant prestigi adquireix pertot Amèrica, acaba d'ésser traduït a l'anglès. Aquest honor l'ha merescut el seu llibre "El hombre en la encrucijada". Amb aquest motiu, la revista internacional "Visión", de la segona quinzena de juny, li dedica la major part de l'espai de la secció Llibres. Reprodueix alguns fragments de crítica que han estat inserits a *Books from the U.S.A.* i *The Library Journal* d'Estats Units. Per la seva banda, "Visión" glossa diversos passatges del llibre i remarca, com els esmentats crítics, les qualitats estilístiques de Ferrater-Mora i l'amenitat i claredat amb què exposa el seu pensament. "Així —diu— Ferrater aconsegueix vèncer un dels grans obstacles que troba el lector corrent quan es tracta de filosofia: l'avorriment".

Del "Diccionario de filosofía", de Ferrater-Mora, reeditat suara, en diu "Visión" que es tracta d'una de las contribuciones más importantes del seu autor al estudio de la filosofía en nuestro idioma, i que es, en su género, probablemente el más completo que existe en cualquier idioma. Remarca també que ja se n'han fet quatre edicions, la darrera corregida i augmentada. Acompanya el text un retrat de Josep Ferrater-Mora.

EXPOSICIO. — A la Galeria Colón, l'artista Jaume Roca-Delpech va celebrar del 2 al 13 de juny una exposició de pintura a l'aquarel·la integrada per paisatges de les comarques gironines.

ACTIVITATS DEL CASAL DE CATALUNYA. — Ultra les que reservem a part, durant el setembre hi ha hagut: una festa a benefici de l'arxiu de l'Orfeó; jornada retrospectiva a "La Torre", amb àpat d'homenatge als adherents més antics, esports i sardanes i altres esbargiments; comentaris en taula rodona al voltant de la "Tragèdia de per riure", de Figueiredo, traduïda per Francesc Arnó; Festes de la Mercè: ball de Primavera, representació de "Cuatro en el Paraíso", comèdia argentina de Tàlice i Montaigne, i finalment

una bella Audició de Sardanes per la Cobla Empordanesa dirigida pel mestre Gispert. Durant les festes funcionarà una fira d'objectes.

EXPOSICIO. — El conegut pintor català Pere Roca i Marsal ha tingut exposades 23 obres a la Galeria Colón, durant la segona quinzena de setembre. Pintura a l'oli reproduint paisatges i ambients de les serrallades cordobeses.

AUDICIO RADIAL. — L'Orfeo Català del Casal va prendre part a l'audició musical de Ràdio "El Mundo" d'aquesta ciutat, celebrada el diumenge 28 de setembre a les 22 hores. Hi va interpretar notablement "El Cant a la Senyera" (Millet), "Negra sombra", balada gallega de Montes, i "La media caña" (Boero), sota la direcció del seu actual mestre M. López Balenciaga.

OBITUARI. — El nostre bon amic Angel Balda, antic dirigent de la nostra col·lectivitat, acaba de passar pel dolorós trànsit de perdre la seva muller, Anna Gispert. A l'amic Balda i als amics Miquel i Joaquim Gispert i altres familiars de la difunta, vagi el nostre sentit condol.

DIADA DEL "MONTEPIO" DE MONTSERRAT. — Festival que hom celebra a fi de reunir la família mutualista catalana una vegada l'any. Festa de germanor i de record de la pàtria estimada. Diumenge propinent dia 26. Al matí, en el Cine Monumental: pel·lícules, i audició de cançons catalanes per l'Orfeo del Casal de Catalunya. A les 17 hores, al Casal: Audició de sardanes; actuació d'elements artístics de ràdio i teatre; balls amb dos conjunts orquestrals, etc. Durant l'acte funcionarà una Fira d'Objectes amb premis importants. Tots els catalans són pregats d'assistir-hi.

DONATIUS. — Per a's Catalans Invalids i Mutilats de Guerra amb seu a Agde (França), hem rebut els nous donatius següents: del senyor Antoni Masip, \$ 200.—; del senyor Manuel Ripoll \$ 100.—, quantitats que, unides a les rebudes anteriorment, seran enviades als seus destinataris.

DE MAR DEL PLATA. — L'Onze de Setembre. L'audició de "L'Hora Catalana" corresponent al dissabte 13 fou dedicada a rememorar l'heroica i luctuosa data de l'Onze de Setembre de 1714. El Dr. Manuel Boix i Pou, president del Casal Català, féu una recensió històrica d'aquell fet memorable: els antecedents, la resistència i els efectes de la caiguda de Catalunya; i el senyor Ramon Bertran llegí una biografia breu del Conseller en Cap Rafael Casanova, heroi d'aquell siti que durà tretze mesos en el qual 10.000 ciutadans mal armats lluitaren contra l'exèrcit coaligat d'Espanya i França compost de 40.000 homes.

• El Casal Català va celebrar assemblea

general ordinària el 31 d'agost durant la qual se suscità un debat en què va definir-se verbalment allò que ja és ben explícit en els seus estatuts, ço és la catalanitat essencial i específica del Casal que algun soci ignorava o pretenia confondre. En el mateix acte va renovar-se part de la Junta de Govern. Ara queda constituïda així: Dr. Manuel Boix-Pou, president; Ramon Bertran, vice-president; Francesc Romera, secretari; Antoni Casanovas, vice-secretari; Francesc Valls, tresorer; Joan Zopetti, pro-tresorer; Armand Gavilán, comptable, i Agustí Mas, Ruben Pairó, Pacià Rigau-Rovira, Abdon Larrull i Carles Ducet, vocals. L'estat de comptes aprovat dona un benefici de 7.929.50 pesos aconseguit durant l'any que va del 1er. de juliol 1957 al 30 de juny 1958.

DE ROSARIO. — **Commemoració de l'Onze de Setembre.** Aquest acte, realitzat en el Centre Català, va resultar importantíssim. Començà amb l'execució de l'Himne nacional català "Els Segadors", acabat el qual el senyor Timoteu Mas féu una breu però encertada dissertació històrica d'aquells fets en què Catalunya fou desposseïda de les seves llibertats després de suportar més d'un any de lluita contra dos exèrcits coaligats d'Espanya i França comandats pel mariscal francès Duc de Berwick. Mas es remuntà a l'Edat mitjana per explicar l'estat florent de la nostra literatura i el pensament català. Digué que en perdre les llibertats polítiques, Catalunya sofrí una mena d'eclipsi de la seva llengua la qual rebrosta cap a mitjans del segle dinovè al conjur de la veu dels poetes, i que la restauració dels Jocs Florals —que enguany s'escau el centè aniversari— li donà una empena decisiva. Contà les vicissituds de tota mena que ha hagut de sortejar, però l'amor dels seus fills ha obrat el miracle de la seva pervivència malgrat les dictadures del 1923 al 1931 i del 1939 al... qui sap encara quin any, però ja s'ha demostrat que encara que l'actual dictadura duri altres tants anys dels que porta de vigència, la llengua catalana la sobreviurà novament per l'obstinada amor i voluntat dels seus poetes i del seu poble. Aquesta guerra contra l'idioma l'hem guanyada nosaltres. El jove Lluís Sargatal va recitar uns quants poemes patriòtics, i acabà així la primera part. A la segona va actuar l'Esbart Dansaire "Terra Nostra". Interpretà uns ballets populars catalans acompanyats a piano pel jove Miquel Marull. Clogué l'acte l'Escola Orpheonica, dirigida pel mestre Papávero, amb un "Motet", de Bach, "La Sardana de les Monges" (Morera) i "L'Emigrant" (Vives) amb lletra de Verdager. Un públic nombros seguí amb interès la vetllada i aplaudí tots els que hi van prendre part.

• El dia 20 hom celebrà amb una festa dansant l'entrada de la Primavera, com cada any, i es procedí a elegir la Pubilla del Casal, honor que correspongué, per majoria, a la xamosa damisella Rosalia Roca.

• El dissabte 27 va fer-se una festa a profit de l'Esbart Dansaire el qual donà a conèixer una sèrie de ballets catalans. Es ballaren també sardanes. Festa llúida i simpàtica que permeté a l'Esbart fer-se present, també enguany, a l'Aplec de la Sardana de Buenos Aires.

• Segueixen els treballs a la Masia Catalana a fi de posar-la en condicions d'inaugurar-la dintre de poc.

• Hi ha gran interès per a assistir a la magna festa dels Jocs Florals de la Llengua Catalana a celebrar-se a Mendoza el 8 de novembre.

• El dia 10 d'aquest mes, el doctor Joan

Rocamora, seguint l'alta missió de difondre i propagar el sentit de la catalanitat entre els Casals Catalans de l'Argentina, donà una conferència en el Centre Català sobre el tema "La Catalunya que tenim i la que desitgem".

• Finalment, ens plau d'anunciar que el 26 d'aquest mes el Quadre Escènic del Centre Català presentarà l'obra en tres actes "Jo seré el seu gendre".

DE CORDOBA. — Els esdeveniments estudiantils en aquesta ciutat obligaren al Club Català a alterar el seu programa de celebració de les Festes de la Mercè. El diumenge dia 28 de setembre es representà la comèdia dramàtica de J. M. Miquel i Vergés "L'altra veritat". La interpretació anà a càrrec de les senyores Mercè Viola de Seras, Maria-Rosa Senz de Bonias i Assumpció Desvilar de Pal, la senyoreta Angelina Roffes i els senyors Manellic A. Seras, Josep Masià-Sellés i Fulgenci Cebrián. En una interpretació ajustada a la modalitat de l'argument i de la comèdia moderna, jugaren els seus papers amb eficàcia tots els interpres. Destaquem-ne el debut com a galan del senyor Josep Masià-Sellés. La Secció d'Art Escènic anuncia per al mes d'octubre la

Mestre Jou & Cia Ltda.

Caixa Postal, 5682

Rua Martins Fontes 99, térreo

Teleg. "Mestrejou"

Tel. 33-3904

SÃO PAULO
(BRASIL)

**MATERIES PRIMES
PER A LABORATORI
I LICORERIES**

**MENTOL, CAFEINA,
OLIS I CERES**

**PRODUCTES
DE MANDIOCA**

Llibres

**Representants i Distribuïdors
d'Editorials Estrangeres**

presentació de l'Esbart Infantil en la interpretació de la comèdia de Mena Bandranas-Palà "Pigmeiana". Anuncia també una nova representació teatral d'autor argentí: la comèdia en tres actes de Carlos Olivari i Sixto Pondal Ríos, "Los maridos engañan de 7 a 9".

- La distingida escultora catalana, senyora Carme Raurich Saba, radicada actualment a Córdoba, realitzarà, en la segona quinzena del proper mes de novembre, una exposició de les seves obres en el saló de la Galeria Peuser del carrer Florida, a la ciutat de Buenos Aires. La premsa especialitzada, els nostres connacionals i el públic en general tindran oportunitat de mesurar les qualitats que distingeixen a la prestigiosa artista.

- Adherint-se al Segon Aplec de la Sardana celebrat pel Grup Joventut Catalana de Buenos Aires als Jardins de Palermo, el Club Català de Córdoba hi envià una colla que el representà en el concurs. El Jurat l'hi atorgà el segon premi. Els components de la Colla han retornat a Córdoba satisfets de la missió complida, i aflagats per les atencions rebudes per part dels organitzadors; també per l'ambient de germanor que regnà no sols a l'Aplec organitzat pels joves de Buenos Aires, sinó també en l'àpat i reunió amb que foren obsequiades, el dissabte, les delegacions de l'interior. Aprofitem aquestes línies per fer arribar les sinceres felicitacions al Grup Joventut, qui mereix l'unànim reconeixement dels catalans per l'esforç que significa la realització d'aquesta festa anual de la sardana.

DE SANTIAGO (Xile). — L'Onze de Setembre. Fou commemorat en el Centre Català el dia 14. Obrí l'acte el president Cristià Aguadé qui remarcà la conveniència d'aquesta rememoració com a presència urgent d'afirmació i continuïtat nacional; remarcà el fracàs de l'Espanya centralista i expressà la seva confiança en Catalunya, puixant malgrat tot, Josep M. Casasses, féu un ponderat resum dels esdeveniments històrics que hom rememorà. Afirmà que els catalans del 1714 sabien prou bé que el que estava en joc no era una dinastia sinó la pròpia existència nacional. Digué que el 1714, però, no va pas representar la mort, per bé que va

comportar un llarg i desorientador parèntesi. Un nou Onze de Setembre ens ha dut al parèntesi d'ara, però tot fa creure que aquest serà clos aviat perquè ultra la vitalitat actual de Catalunya, els corrents històrics del món d'avui ens són favorables. El Sr. Casasses es mostrà optimista de l'esdevenidor de Catalunya i de la voluntat d'ésser dels catalans. Finalment fou recitat el poema de Josep M. de Sagarra, "L'Onze de Setembre", pel senyor R. Fernández Jurado, amb molt d'encert.

- El 28 de setembre, la Peña Batibull celebrà el XIX aniversari de l'arribada del vapor "Winnipeg" que dugué a Xile un fort contingent de catalans procedents de França després de l'èxode per mor de la caiguda de Catalunya a mans dels bàrbars. El programa: ballada de sardanes al matí; àpat de Solidaritat Catalana al migdia; funció i concert per l'Orfeó Català a la tarda, i un ball familiar al capvespre completaren la diada que s'inicià amb la visita de costum a la tomba del qui fou President de Xile, Pedro Aguirre Cerdà que tan bé es comportà amb els emigrats catalans.

DEL PAIS VALENCIÀ...

Ha estat uns dies a València l'il·lustre filòleg català Joan Coromines, professor de la Universitat de Chicago i membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Va visitar Lo Rat Penat on fou rebut pel vicepresident, Nicolau Primitiu Gómez, el president de la Secció de Llengua i Literatura, Enric Soler-Godes, el president de la Secció d'Excursionistes, N'Emili Beüt i Belguier, el secretari general senyor Matalí i elements de la joventut. Assistí a una conferència al Centre de Cultura Valenciana on el canonge de la Catedral de Segorb, mossèn Pelegrí Llorenç parlà sobre "Tramoia a les festes de Nadal a la Catedral de València". Acte seguit el senyor Coromines va fer una exposició de la seva obra lingüística i

- Sobre la figura de Felip V i la guerra de Successió al País Valencià, hi ha nagut una veritable batalla literària. Mentre uns s'abocaven al costat del rei francès i la seva política antivalenciana, al·demana la col·laboració dels cronistes valencians.

tres van posar-se al costat de les llibertats valencianes en 1707 quan, perduda la batalla d'Almansa, Carles III va deixar-nos. Després d'escombrada la nostra legislació foral "por derecho de conquista", si algun valencià va voler aixecar la veu de protesta fou empresonat al castell de Pamplona. Mai fou Felip V rei dels valencians perquè mai no jurà els nostres furs. L'evocació de les ciutats màrtirs: Xàtiva, Vilarreal i Dènia foren posades com a símbol d'eterna valenciania.

GESALÍ Germans

Dipòsit de sacs de xarpellera

BELGRANO, 1475

T. E. 22 - 8245

AVELLANEDA

F. C. N. G. R.

ROSO, GIRÓ & CIA. LTDA.

FABRICANTS

I EXPORTADORS

de

MENTOL

CRISTALLITZAT, USP XII

Olis Desmentolats

ESSÈNCIES

DE MENTA

Caixa Postal 6937

Telegrams: Rosogiro

SÃO PAULO - Brasil

La Camionera Mendocina

Càrregues - Paqueteria - Mudances

Servei d'Exprés diari amb camions

Entre Mendoza i Buenos Aires i viceversa

MENDOZA - Necochea 494. Tel. 17299

„ - Dipòsit: Patricia Mendocinas 2839

Tel. 18793

BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97 6014

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

T.E. 35-0195

(CAPITAL \$ 70.000)

T.E. 35-0195

861 - SARMIENTO - 861

BUENOS AIRES

▪ **Per TOTS SANTS: No oblideu que a "La Rambla"**
▪ **trobareu els riquíssims PANELLETS i els VINS adequats** ▪

ELABORACIÓ DIÀRIA D'ESPECIALITATS CATALANES

Braços de Gitano - Biscuits de la Reina - Palos de Jacob

Bomboneria Fina - Servei de Lunch

PERSIANES

Els nostres Tortells són una delícia

MERENGUES

Comandes per a la Ciutat i per a l'interior de la República. - Atensem encàrrecs per Telèfon

Lluís Llorens

ESCRIVÀ

ALMIRANTE BROWN 947

Tel. 658-9852

MORON F.C.N.D.F.S.

Buenos Aires

Ref. Esmeralda 155

45-4848

LABORATORIS BAGÓ

Especialitats Medicinals

Administració:

RIVERA INDARTE, N.º 1468

BUENOS AIRES

Laboratoris:

CARRER 62, N.º 493

LA PLATA

ARTICLES DE CONFITERIA

Jaume Guasch & Fills

Soc. de Resp. Ltda.

Casa fundada l'any 1900

Fabricants de Vasos de Paper
per a Cafè, Gelats, Dolços, etc.

LABARDEN 141 al 151 - Bs. AIRES

Telèfons: 91-2800, 2932, 7458 i 9870

JUVEN'S

*La Casa que en Articles
de Vestir per a home està
sempre de moda*

BARTOLOMÉ MITRE, 757

Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA

CORDOBA - SAN NICOLAS - TUCUMAN

"La Casa de los Tornillos"

JOAN RUSSINYOL

IMPORTACIO

UNA ORGANITZACIÓ AL SERVEI DE TOTES LES INDÚSTRIES

Alumini	Bronze	Coure
Corretges	Canons	Acers
Robineteria	Per a vapor, aigua i gas	Metall blanc
Vàlvules	Bombes	Niquei
Empaquetadures	Gomes	Pedres esmeril
	Politges	

GRAN ASSORTIT EN METALLS I EINES

per a Tècnics, Mecànics i Industrials

PERNS, CARGOLS i FEMELLES

de Ferro, Acer i Bronze en tots els passos

AMERICANS, ANGLESES i METRICS

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar

EL MILLOR SERVEI EN EL MENOR TEMPS

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo

U.T. 35, 3016 - 17 - 18
BUENOS AIRES

Sucursal:
Rivadavia 353

Tel. 8661
CORDOBA

Dipòsit: CHARCAS 1679

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4art. pis

T. E. 45-4848

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES